

Litteratur i tall 2014

*Hanne Holden Halmrast, Håkon Kavli,
Øystein Lorvik Nilsen og Jon Martin Sjøvold*

HANNE HOLDEN HALMRAST, HÅKON KAVLI,
ØYSTEIN LORVIK NILSEN OG JON MARTIN SJØVOLD

Litteratur i tall 2014

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

Copyright © 2016 by
Norsk kulturråd / Arts Council Norway
All Rights Reserved
Utgitt av Kulturrådet i kommisjon hos Vigmostad & Bjørke AS

ISBN: 978-82-7081-181-6

Grafisk produksjon: John Grieg, Bergen
Omslagsdesign ved forlaget

Forsidebilde: Magnhild Øen Nordahl, 7° i Tin Sheds Gallery under Sydneybiennalen i 2012. © Magnhild Øen Nordahl / BONO 2016.
Foto: Magnhild Øen Nordahl

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00 Faks: 55 38 88 01
E-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

For mer informasjon om Kulturrådet og Kulturrådets utgivelser:
www.kulturradet.no

Har du spørsmål til Kulturrådets arbeid med bransjestatistikk, kontakt seniorrådgiver
Sjur H. Færøvig mob. +47 481 58 941.

Kulturrådet
Postboks 8052 Dep
0031 Oslo
Tlf.: +47 21 04 58 00
E-post: post@kulturrad.no

Kulturrådets utgivelser omfatter forsknings- og utredningsarbeider med relevans for Kulturrådet, for norsk kulturliv og for forskere på kulturfeltet.
De vurderinger og konklusjoner som kommer til uttrykk i utgivelsene, står for den enkelte forfatters regning og avspeiler ikke nødvendigvis Kulturrådets oppfatninger.

Redaktør: Marianne Berger Marjanovic

Forord

For tre år siden lanserte Kulturrådet den første bransjestatistikken for musikk, og den tredje målingen av *Musikk i tall* (2014) forelå i desember 2015. Det er svært gledelig at vi nå kan presentere den andre i rekken av en tilsvarende bransjestatistikk på litteraturområdet. *Litteratur i tall 2014* beskriver den samlede omsetningen i en sammensatt og levende kulturnæring.

Erfaringene fra arbeidet med utviklingen av *Musikk i tall* har i høy grad kunnet overføres og tilpasses litteraturområdet. Tallmaterialet for begge kunstområdene gir grunnlag for å se noen overordnede trekk ved bransjene og gi kunnskap om nyere utviklingstrekk. Hvordan det digitale markedet vokser frem, og hvordan eksporten fordeler seg, er eksempler på dette.

Målet er å etablere årlige bransjestatistikker for å kunne følge kunstbransjenes utvikling i Norge over tid. Det er derfor valgt en modell som lar seg repetere. Rambølls oppdrag denne gang har vært å beregne den samlede omsetningen i norsk litteraturbransje i 2014 og vise utviklingen fra 2013.

Utviklingen av *Litteratur i tall* har foregått i samarbeid med bransjen selv. Beregningen av den samlede omsetningen er som for 2013 gjort ved å samle inn statistikk for tre hovedkategorier: salgsinntekter, opphavsrettsinntekter (vederlags-

inntekter) og fremføringsinntekter. Hver inntekts-type har potensielle eksportinntekter. Rambøll har vært avhengig av en rekke leverandører av data av ulikt format, og litteraturbransjens egne aktører har vært dataleverandører og bidratt med dialog og avveininger i en egen bransjereferansegruppe. Den gode oppslutningen om arbeidet med statistikken blant bransjeaktørene har vært helt avgjørende for de resultatene som nå foreligger. Det har likevel ikke lyktes Rambøll å få tall fra alle de sentrale aktørene, så derfor er noen av tallene i statistikken estimert ut fra sekundære kilder. Vi håper at dette bedrer seg, og at vi i årene som kommer, vil få tilgang på et større og sikrere tallmateriale som grunnlagstall for statistikkarbeidet.

Erfaringene fra den første målingen for litteratur (2013) og behovene for fordypning og justering er brakt inn i 2014-målingen. I tillegg er metodenotatet, som ble utarbeidet i forbindelse med 2013-målingen, oppdatert og vedlagt denne rapporten.

Litteratur i tall er resultat av et samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kulturrådet. Begge virksomhetene har bidratt finansielt til gjennomføringen av prosjektet, mens Kulturrådets FoU-seksjon har hatt ansvar for bestilling og faglig oppfølging av arbeidet.

Sjur Færøvig
Kulturrådet

Innhold

3	FORORD
7	KAPITTEL 1 SAMMENDRAG
9	KAPITTEL 2 INNLEDNING OG BAKGRUNN
10	KAPITTEL 3 OMSETNING AV BØKER I NORGE
16	KAPITTEL 4 VEDERLAGSINNTEKTER
18	KAPITTEL 5 FREMFORINGSINNTEKTER
20	KAPITTEL 6 ENGLISH SUMMARY
22	VEDLEGG
30	LITTERATUR

FIGURER

- 8 Figur 1.1: Oversikt over litteraturbransjens totale omsetning i 2013–2014, fordelt på distribusjonskanaler.
- 11 Figur 3.1: Fordeling av omsetningen 2013–2014. Skolebok-, fagbok- og allmenntilgjengelighetsandeler.
- 12 Figur 3.2: Omsetningen av litteratur i 2014, fordelt på bokgrupper.
- 13 Figur 3.3: Andelen norsk og oversatt litteratur, fordelt på sakprosa og skjønnlitteratur, 2013–2014.
- 14 Figur 3.4: Omsetning av litteratur 2013–2014, fordelt på salgskanaler.
- 14 Figur 3.5: Omsetning av litteratur i 2014, fordelt på salgskanaler.
- 15 Figur 3.6: Fysiske og digitale utsalgssteder 2013–2014, fordelt på bokgrupper. Salg gjennom bokhandlere, «massemarkedet» og privat direkteimport.
- 19 Figur 5.1: Fordeling av fremføringsinntekter på ulike typer oppdrag 2013–2014.
- 21 Figure 6.1: Overview of the literature industry's total turnover in 2013. Distribution channels.

TABELLER

- 7 Tabell 1.1: Oversikt over litteraturbransjens totale omsetning i 2013 og 2014.
- 10 Tabell 3.1: Omsetningen av litteratur i 2013–2014.
- 12 Tabell 3.2: Omsetningen av litteratur i 2013–2014, fordelt på bokgrupper.
- 13 Tabell 3.3: De mest solgte bøkene i Norge i 2014.
- 13 Tabell 3.4: Omsetningen av litteratur i 2013–2014, fordelt på salgskanaler.
- 14 Tabell 3.5: Omsetning av litteratur i 2013–2014, fordelt på fysiske og digitale bøker.
- 16 Tabell 4.1: Samlede vederlagsinntekter i Norge, 2013–2014.
- 16 Tabell 4.2: Individuelle vederlagsinntekter i Norge, 2013–2014.
- 18 Tabell 5.1: Utbetalte honorarer til forfattere 2013–2014.
- 20 Table 6.1: Overview of the literature industry's total turnover in 2013–2014.

Sammendrag

Rambøll har på oppdrag for Norsk kulturråd beregnet den samlede omsetningen i norsk litteraturbransje i 2013 og 2014. Oppdraget bygger på tilsvarende oppdrag i norsk musikkbransje, hvor Rambøll har utarbeidet statistikk fra og med 2012.

Beregning av den samlede omsetningen i litteraturbransjen er gjort ved å samle inn omsetningsstatistikk innen tre kategorier: opphavsrettsinntekter, salgsinntekter og fremføringsinntekter. Hver inntektstype har potensielle eksportinntekter.

Hensikten med statistikken er å beskrive de kommersielle inntektskildene i en kompleks og levende kulturnæring. Rapporten inneholder ikke kvalitative vurderinger av litteraturbransjen, og tar heller ikke stilling til litteraturfeltet i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Analysen er basert på data fra, og intervjuer med, bransjens mange aktører, samt dialog med fagpersoner innenfor kulturbransjen. Omsetningen er beregnet på samme måte for 2013 og 2014. Forbedringer i datagrunnlaget i 2014 er tilbakeført til 2013, og gjør at 2013-tallene kan avvike noe fra det som ble presentert i fjorårets rapport.

Tabell 1.1 gir en oversikt over den samlede omsetningen i den norske litteraturbransjen i 2013 og 2014, slik vi måler den. I tillegg viser tabellen fordelingen av den totale omsetningen med hensyn til salg av bøker, vederlag og fremføringer av litteratur, inkludert eksportinntekter.

TABELL 1.1: OVERSIKT OVER LITTERATURBRANSJENS TOTALE OMSETNING I 2013 OG 2014.

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Salg av bøker	5 996	5 979	-0,3 %
Vederlagsinntekter	127	128	0,8 %
Fremføringsinntekter	22	24	5,9 % ¹
Totalt	6 145	6 131	-0,2 %

Våre analyser viser en total omsetning for den norske litteraturbransjen på MNOK 6 131 i 2014, en nedgang på 0,2 prosent fra 2013. Den totale omsetningen inkluderer inntekter fra salg av bøker, vederlagsinntekter og fremføringsinntekter, samt eksportinntekter. Av de totale inntektene står salg av bøker for den klart største delen av omsetningen i den norske litteraturbransjen. Den totale omsetningen av bøker utgjorde MNOK 5 979 i 2014, mot MNOK 5 996 i 2013. Dette tilsvarer en nedgang på 0,3 prosent.

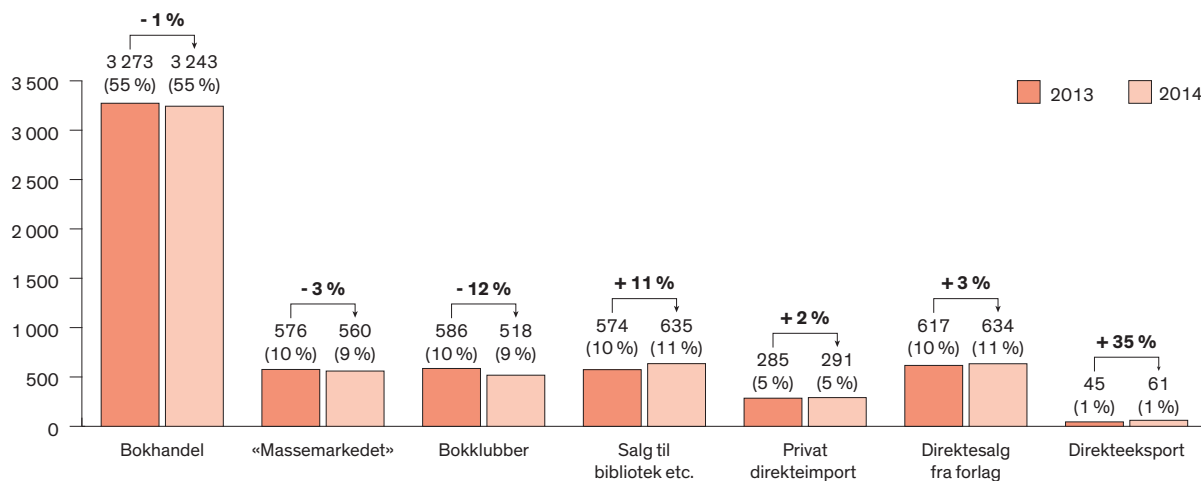
Statistikken viser at den norske litteraturbransjen har et svært sterkt hjemmemarked, mens eksportvirksomheten står for en relativt liten del av omsetningen. I 2014 utgjorde eksportinntektene til sammen 1,6 prosent av den samlede omsetningen i bransjen (1,4 prosent i 2013). Dette tilsvarer en økning på 15,6 prosent, og på tross av at eksportandelen fortsatt er liten sammenlignet med omsetning i Norge, er den økende. Som i 2013 er det også i 2014 inntektene fra direkteeksport, dvs. salg til utenlandske forhandlere, som utgjør mesteparten av eksportinntektene.

Med den teknologiske utviklingen blir også litterære verk i større grad tilgjengelig i digitale formater. I 2014 var den totale omsetningen av digitale bøker MNOK 266, noe som tilsvarer 4,5 prosent av de totale inntektene fra salg av bøker. For 2013 var omsetningen MNOK 220 (3,7 prosent), og omsetningen av bøker i digitale formater har dermed økt med 21 prosent.

Figur 1.1 gir en oversikt over litteraturbransjens totale omsetning i 2013 og 2014, fordelt på distribusjonskanaler.

Våre analyser viser at 55 prosent av omsetningen av bøker skjer gjennom bokhandlere både i 2013 og 2014. Det som kalles «massemarkedet» (dagligvarehandel, kiosker o.l.), står for

1 På grunn av avrunding blir endringen tilnærmet 6 prosent $(23,5-22,2)/22,2$.

Figur 1.1: Oversikt over litteraturbransjens totale omsetning i 2013–2014, fordelt på distribusjonskanaler. MNOK, prosentandeler og prosentvis endring.

9 prosent av omsetningen (10 prosent i 2013). Det samme gjør bokklubbene. Salget til bibliotek og andre offentlige instanser utgjør 11 prosent i 2014 (10 prosent i 2013). Den private

direkteimporten utgjør 5 prosent av omsetningen både i 2013 og 2014, mens direkte salg fra forlag til forbrukere utgjør 11 prosent (10 prosent i 2013).

Innledning og bakgrunn

Målsettingen med dette prosjektet er økt kunnskap om den samlede litteraturbransjens omsetningstall. Hensikten er å få frem data som kan belyse bransjens størrelse og hvordan den samlede litteraturbransjen og ulike segment av bransjen utvikler seg over tid. Rambølls oppdrag har dermed vært å beregne den samlede omsetningen i norsk litteraturbransje i 2014 og vise utviklingen fra 2013.

Beregningen av den samlede omsetningen er som for 2013 gjort ved å samle inn omsetningsstatistikk for tre hovedkategorier: salgsinntekter, opphavsrettsinntekter (vederlagsinntekter) og fremføringsinntekter.² Rambøll har vært avhengig av en rekke leverandører av data av ulikt format, og litteraturbransjens egne aktører har vært dataleverandører og bidratt med dialog og avveininger i en egen bransjereferansegruppe. Vi har også kunnet støtte oss til en fagreferansegruppe opprettet av Kulturrådet i forbindelse med oppdraget.

Rambøll har siktet mot å skape et tallgrunnlag som, så langt det er mulig, er etterprøvbart og robust over tid. Vi håper at rapporten vil bidra til verdi og legitimitet for bransjen, og bidra til kunnskapsgrunnlaget for videre politisk utforming av litteraturområdet.

Selv om kartleggingen har til hensikt å skape et så fullstendig bilde som mulig av inntektene fra forbrukerne, er det nødvendig å gjøre noen avgrensninger. Dette gjelder særlig elementer hvor det ikke eksisterer noe tallmateriale, hvor tall vanskelig lar seg gjenskape over tid, eller hvor tallmaterialet fra de ulike dataleverandørene er

for uensartet til at det gir mening å aggregere tallene. Disse avgrensningene angis nærmere i vedlagte metodenotat. Statistikken for den samlede omsetningen må derfor leses gitt de betingelsene, forutsetningene og avgrensningene som er lagt til grunn.

Bransjestatistikken er ikke ment som en levekårsanalyse, som kan finnes andre steder på kulturfeltet. Bransjestatistikken bør heller ikke forveksles med en samfunnsøkonomisk analyse, hvor alle avledede økonomiske effekter av aktiviteten i bransjen (merverdien) søkes belyst. En samfunnsøkonomisk analyse av bransjen ville med stor sannsynlighet konkludere med at den samlede samfunnsverdien er langt større enn den omsetningen som fremkommer i denne rapporten.

For årets statistikk har et mer detaljert datagrunnlag ført til noen metodiske endringer. Dette gjelder i hovedsak detaljeringsnivåene på innrapporterte tall fra Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen, hvor vi i år har fått tall på to- og tre-nivå i bokgruppesystemet. Endringene i datagrunnlaget har ført til at vi har justert totaltallene noe sammenlignet med tidligere rapporter. Alle justeringer er ført tilbake i tid, slik at tallene blir direkte sammenlignbare og utviklingen kan studeres. Metoden er altså forbedret og endret noe fra rapporten «Litteratur i tall 2013».

For ytterligere detaljer rundt bidragsyttere, deltakere i referansegruppene, avgrensninger av statistikken og vurdering av datas kvalitet viser vi til det vedlagte metodenotatet. I det følgende konsentrerer vi fremstillingen rundt hovedfunnene samlet innenfor de tre hovedkategoriene.

2 Endringer og forbedringer i datagrunnlaget i 2014 er tilbakeført til 2013 for å sikre sammenlignbarhet. Derfor vil ikke tallene i denne rapporten samsvare helt med tallene som ble publisert i rapporten «Litteratur i tall 2013».

Omsetning av bøker i Norge

I dette kapitlet presenteres den totale omsetningen av litteratur i Norge. Den totale omsetningen av litteratur refererer til salg av bøker til en konsument, enten gjennom fysiske eller digitale utsalgssteder. Statistikken er avgrenset til å gjelde publikasjoner med ISBN-nummer, samt digitale tjenester som springer ut av forlagsbransjen, for eksempel lisensierte digitale læremidler. Statistikken inkluderer både norskspråklige bøker og fremmedspråklige bøker.

Med den totale omsetningen av litteratur i Norge sikter vi her til det *konsumentene* samlet betalte for bøker i 2013 og 2014. Konsumentene kan både være enkeltpersoner som kjøper bøkene til seg selv eller til andre, og det kan være organisasjoner som folkebibliotek, offentlige myndigheter og skoler som har kjøpt bøker i den hensikt å gjøre dem tilgjengelig for norske forbrukere.

For *eksport* av norsk litteratur har vi imidlertid et *bransjeperspektiv*, hvor inntektene som beskrives, er knyttet til forlagenes inntekter fra salg av rettigheter, samproduksjoner og royalties. I tillegg har enkelte forlag det vi betegner som «direkteeksport», hvor forlagene selger norske bøker til utenlandske forbrukere.

Selv om kartleggingen har til hensikt å skape et så fullstendig bilde som mulig av inntektene, vil det som nevnt innledningsvis være noe som faller utenom vårt tallgrunnlag. For eksempel inngår ikke eksportinntekter til enkeltstående («store») forfattere som har utenlandske agenter, noe som har betydning for eksporttallene i rapporten. For øvrige detaljer, se vedlagte metode-notat.

3.1 Den totale omsetningen av litteratur i 2014

Basert på det innhentede datamaterialet viser våre analyser at den totale omsetningen av litteratur var MNOK 5 979 i 2014. Dette er noe lavere enn den samlede omsetningen i 2013 (MNOK 5 996), noe som tilsvarer en nedgang på 0,3 prosent. Som det fremgår av tabell 3.1, har salgsinntektene i det norske markedet sunket med 0,5 prosent fra 2013 til 2014 (fra MNOK 5 912 i 2013 til MNOK 5 882 i 2014). Eksportinntektene samlet sett har økt med 16 prosent (fra MNOK 84 i 2013 til MNOK 97 i 2014).

TABELL 3.1: OMSETNINGEN AV LITTERATUR I 2013–2014.³

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Salgsinntekter i det norske markedet	5 912	5 882	-0,5 %
Eksportinntekter	84	97	16 %
– Salg av rettigheter, samproduksjon og royalties	39	36	-7 %
– Direkteeksport fra forlagene	45	61	35 %
Totale inntekter i Norge	5 996	5 979	-0,3 %

Kilder: Akademika, Biblioteksentralen, Den norske Bokhandlerforening, Den norske Forleggerforening, forlagsagenter og frittstående agenter (gjennom NORLA), NORLA, Virkes Norsk eHandelsbarometer 2013/2014

Av eksportinntektene er det direkteeksport fra forlagene som har økt, mens inntekter fra salg av rettigheter, samproduksjon og royalties har sunket noe sammenlignet med for 2013. Direkte-

³ MNOK 5 882 for salgsinntekter i 2014 + MNOK 61 for direkteeksport fra forlagene i 2014 = MNOK 5 943, som er totalsummen for salg i det norske markedet i 2014 presentert i de påfølgende tabellene. Det samme gjelder for tallene for 2013.

eksport fra forlagene utgjorde MNOK 61 i 2014 og MNOK 45 i 2013, og har dermed økt med 35 prosent. Salg av rettigheter, samproduksjon og royalties har imidlertid sunket fra MNOK 39 i 2013 til MNOK 36 i 2014, en nedgang på 7 prosent.

Omsetningen innen salg av rettigheter, samproduksjon og royalties er innhentet fra agenter i samarbeid med NORLA, Senter for norsk litteratur i utlandet. I den grad det er forlagsagenter eller frittstående agenter som ikke har rapportert inn tall til statistikken, er deres omsetning estimert i samråd med NORLA.

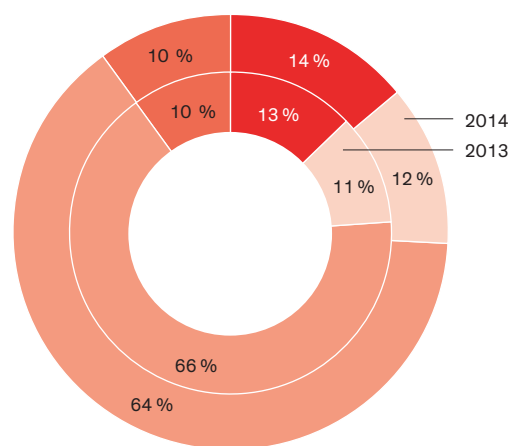
Omfanget av forlagenes direkteeksport er estimert ved bruk av Forleggerforeningens bransjestatistikk i samråd med Forleggerforeningen.

De reelle eksportinntektene vil sannsynligvis være noe høyere enn det som fremgår av statistikken. Dette fordi eksportinntektene til enkeltstående forfattere som har utenlandske agenter, ikke inngår i tallmaterialet. Antallet forfattere er ikke høyt, men det er sannsynlig at enkelte av disse har relativt store inntekter sammenlignet med andre forfattere.⁴ Det har lyktes oss å innhente tall fra enkelte utenlandske agenturer, men siden vi mangler data fra flere, og det totale antallet er lite, blir et eventuelt estimat for usikkert til at det kan inkluderes i statistikken

3.2 De tre bokmarkedene

Bokmarkedet deles ofte inn i tre markeder: skolebokmarkedet (bokgruppe 1), fagbokmarkedet (bokgruppe 2) og allmennbokmarkedet (bokgruppe 3-9). Figur 3.1 viser den prosentvise fordelingen av den totale omsetningen i Norge i 2013 og 2014, fordelt på de tre markedene.

Våre analyser viser at skolebokmarkedet og fagbokmarkedet utgjorde henholdsvis MNOK 837 og MNOK 716 i 2014. Tilsvarende tall for 2013 var MNOK 748 og MNOK 651, og skolebokmarkedet har dermed økt med 12 prosent (fra 13 prosent i 2013 til 14 prosent i 2014), og fagbokmarkedet har økt med 10 prosent (fra 11 prosent i 2013 til 12 prosent i 2014). Allmennbokmarkedet er det klart største både i 2013 og 2014, men utgjør en noe mindre del av den totale omsetningen i 2014 enn i 2013. Omsetning gjennom allmennbokmarkedet utgjorde MNOK 3 936 (66 prosent) i 2013 og MNOK 3 821

- Skolebokmarkedet (bokgruppe 1)
- Fagbokmarkedet (bokgruppe 2)
- Allmennbokmarkedet (bokgruppe 3-9)
- Ikke kategorisert

Figur 3.1: Fordeling av omsetningen 2013–2014. Skolebok-, fagbok- og allmennbokmarkedets andeler.

(64 prosent) i 2014, noe som tilsvarer en nedgang på 3 prosent.⁵

I tillegg til disse tre kategoriene kommer litteratur som i statistikken ikke er kategorisert i bokgruppesystemet. Denne kategorien inkluderer først og fremst fremmedspråklige bøker, som enten er importert direkte til norske forhandlere og videresolgt til norske konsumenter, eller som er importert direkte til norske konsumenter fra utenlandske nettbokhandlere. I tillegg inkluderes bøker som av en eller annen grunn ikke er kategorisert i bokgruppesystemet hos dataleverandørene. Omsetningen av bøker som ikke er kategorisert, utgjorde 10 prosent av den totale omsetningen både i 2013 og 2014 (MNOK 569 i 2014 og MNOK 622 i 2013).

3.2.1 Bokgruppefordeling

Omsetningen av litteratur i det norske markedet kan videre fordeles på bokgrupper.⁶ Tabell 3.2 viser omsetningen av litteratur fordelt på bokgrupper.

⁴ Eksempler er Jo Nesbø, Karl Ove Knausgård, Anne Holt, Åsne Seierstad, Unni Lindell mfl.

⁵ Eksportinntekter knyttet til rettigheter, samproduksjon og royalties inngår ikke i denne fordelingen.

⁶ Vi benytter bokgruppeinndelingen som bransjen selv har utviklet.

TABELL 3.2: OMSETNINGEN AV LITTERATUR I 2013–2014, FORDELT PÅ BOKGRUPPER.

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Bokgruppe 1: Skolebøker	748	837	12 %
Bokgruppe 2: Fagbøker og lærebøker	651	716	10 %
Bokgruppe 3: Sakprosa	993	989	0 %
Bokgruppe 4: Skjønnlitteratur	1 595	1 456	-9 %
Bokgruppe 5: Billigbøker	614	685	12 %
Bokgruppe 6: Verk	11	11	-3 % ⁷
Bokgruppe 7: Kommissjonsbøker, lover, forskningsrapporter og tilsvarende	65	69	6 %
Bokgruppe 8: Lydbøker og elektroniske innholdsprodukter	300	320	7 %
Bokgruppe 9: Annen skjønnlitteratur	358	291	-19 %
Ikke kategorisert i bokgruppesystemet	622	569	-9 %
Totale inntekter i Norge	5 957	5 943	-0,2 %

Kilder: Akademika, Biblioteksentralen, Den norske Bokhandlerforening, Den norske Forleggerforening, Virkes Norsk eHandelsbarometer 2013/2014

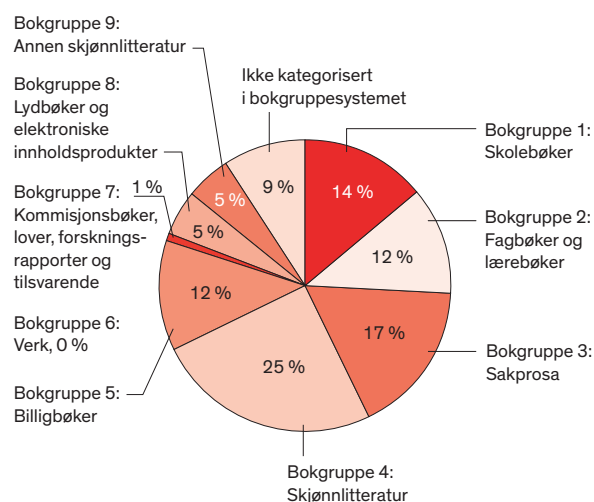
Ifølge våre analyser utgjorde bokgruppe 4, det vil si skjønnlitteratur, den største bokgruppen både i 2013 og i 2014. Omsetningen innen denne bokgruppen har imidlertid sunket, både i relative og i absolutte tall: I 2013 var den totale omsetningen innen bokgruppe 4 MNOK 1 595 (27 prosent), mens tilsvarende tall i 2014 var MNOK 1 456 (25 prosent), noe som tilsvarer en nedgang på 9 prosent. Samtidig har omsetningen innen andre bokgrupper økt: Bokgruppe 5, billigbøker, har økt med 12 prosent fra MNOK 614 (10 prosent) i 2013 til MNOK 685 (12 prosent) i 2014.

De to minste bokgruppene sett i forhold til omsetning er bokgruppe 6 og 7 (verk og kommissjonsbøker m.m.). Bokgruppe 6, verk, utgjorde en mindre andel av den totale omsetningen i 2014 sammenlignet med 2013, og sank med 3 prosent. Omsetningen innen bokgruppe 7, kommissjonsbøker m.m., utgjorde 1 prosent av den totale omsetningen i 2014, og økte med 6 prosent sammenlignet med 2013.

Figur 3.2 viser den prosentvise omsetningen av litteratur i 2014, fordelt på bokgrupper.

3.2.2 Norsk og oversatt litteratur

Bokgruppeinndelingen har tre nivåer, og i noen bokgrupper skilles det mellom norsk og oversatt litteratur. Bokgruppe 4, skjønnlitteratur, er f.eks. delt opp i gruppe 4.1, norsk skjønnlitteratur for voksne, gruppe 4.2, oversatt skjønnlitteratur for

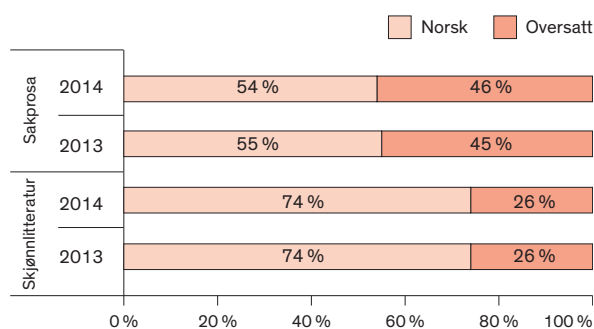
Figur 3.2: Omsetningen av litteratur i 2014, fordelt på bokgrupper. Prosent av total omsetning.

voksne, osv.⁸ For deler av den totale omsetningen av litteratur har vi omsetningstall på et så detaljert nivå at vi kan presentere fordelingen mellom norsk og oversatt litteratur.

Figur 3.3 viser andelen norsk og oversatt litteratur, fordelt på sakprosa og skjønnlitteratur. Tallene i figuren baserer seg på omsetning av litteratur gjennom bokhandlere og omsetning av litteratur til bibliotek og andre offentlige instanser. Til sammen utgjør omsetningen av litteratur gjennom disse to markedene 60 prosent av den totale omsetningen i det norske markedet. For

7 På grunn av avrundning blir endringen -3%: $(11,071 - 11,409) / 11,409 = -0,03$.

8 For en fullstendig oversikt over bokgruppesystemet, se f.eks. oversikt på Forleggerforeningens hjemmesider: <http://www.forleggerforeningen.no/bokgruppene/>

Figur 3.3: Andelen norsk og oversatt litteratur, fordelt på sakprosa og skjønnlitteratur, 2013–2014.

skjønnlitteratur er det benyttet omsetningstall fra bokgruppe 4, 5, og 9, mens det for sakprosa er benyttet omsetningstall fra bokgruppe 3 og 5.

Som figur 3.3 viser, er andelen norsk originalspråk større innen skjønnlitteratur enn i sakprosa. Salget av norsk skjønnlitteratur utgjorde 74 prosent av salget av skjønnlitteratur, mens salget av norsk sakprosa utgjorde 54 prosent av salget av sakprosa i 2014 (55 prosent i 2013).

Tabell 3.3 viser en oversikt over de 10 mest solgte bøkene i Norge i 2014.

TABELL 3.3: DE MEST SOLGTE BØKENE I NORGE I 2014.

1	Jo Nesbø: «Sønnen»
2	Jojo Moyes: «Den ene pluss en»
3	Jon Michelet: «En sjøens helt: gullgutten»
4	Lars Mytting: «Svøm med dem som drukner»
5	Lars Kepler: «Stalker»
6	Jussi Adler-Olsen: «Alfabethuset»
7	Tom Egeland: «Den 13. disippel»
8	Unni Lindell: «Brudekisten»
9	Victoria Hislop: «Soloppgang»
10	Jon Williams: «Stoner»

Kilde: Bokhandlerforeningen

3.3 Salgskanaler

I litteraturbransjen distribueres bøkene gjennom fysiske og digitale salgskanaler som bokhandlere, bokklubber, «massemarkedet» (dagligvarehandlere, kiosker o.l.) og direkte fra forlagene. I tillegg distribueres det bøker til norske konsumenter direkte fra utenlandske nettbokhandlere. Det sistnevnte betegner vi som «privat direkteimport». Videre gjøres bøker tilgjengelig for norske brukere gjennom folkebibliotekene og gjennom andre offentlige institusjoner.

Tabell 3.4 viser omsetningen av litteratur i 2013 og 2014, fordelt på salgskanaler.

TABELL 3.4: OMSETNINGEN AV LITTERATUR I 2013–2014, FORDELT PÅ SALGSKANALER.

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Bokhandel	3 273	3 243	-1 %
«Massemarkedet»	576	560	-3 %
Bokklubber	586	518	-12 %
Salg til bibliotek, andre offentlige instanser, inkludert innkjøpsordningen	574	635	11 %
Privat direkteimport ⁹	285	291	2 %
Direktesalg fra forlag til forbrukere, samt øvrige forhandlere	617	634	3 %
Direkteeksport fra forlag til utenlandske forbrukere	45	61	35 %
Totale inntekter i Norge	5 957	5 943	-0,2 %

Kilder: Akademika, Biblioteksentralen, Den norske Bokhandlerforening, Den norske Forleggerforening, Virkes Norsk eHandelsbarometer 2013/2014

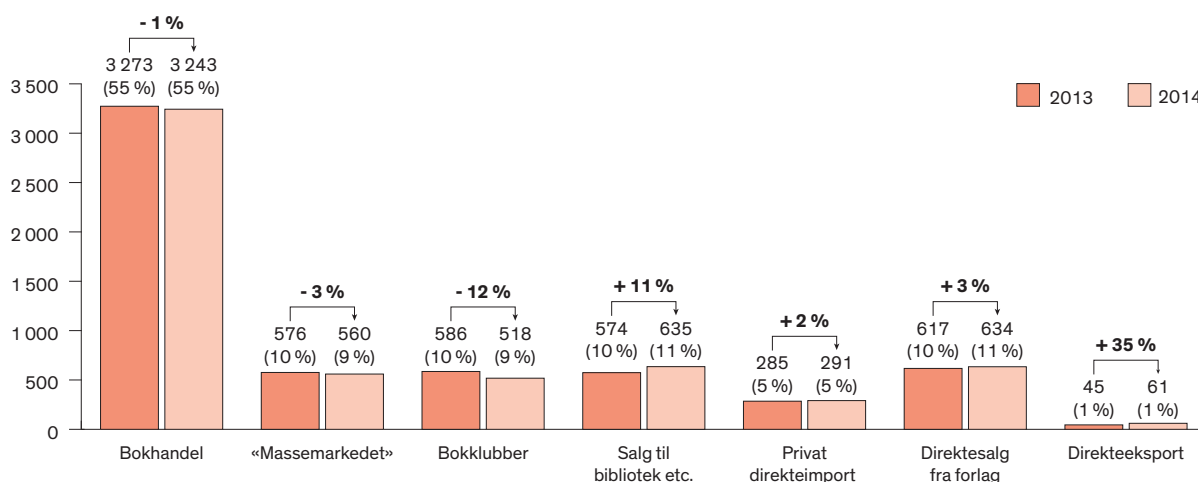
Tabell 3.4 viser at over halvparten av omsetningen av bøker skjer gjennom bokhandlere, men andelen har sunket med 1 prosent fra 2013 til 2014: henholdsvis MNOK 3 273 i 2013 og MNOK 3 243 i 2014 utgjorde omsetning gjennom bokhandlere. Sammenlignet med 2013 har salg gjennom bokklubber sunket med 12 prosent (fra MNOK 586 i 2013 til MNOK 518 i 2014), mens salg til bibliotek og andre offentlige instanser har økt med 11 prosent, fra MNOK 574 i 2013 til MNOK 635 i 2014. Direkteeksport fra forlag til utenlandske forbrukere har, som vi allerede har nevnt, økt med 35 prosent, fra MNOK 45 i 2013 til MNOK 61 i 2014.

Salgsinntektene innen «privat direkteimport» er estimert på bakgrunn av Virkes Norsk eHandelsbarometer, som er en representativ undersøkelse av nordmenns handling på internett.¹⁰ Undersøkelsen for 2013 viste at norske forbrukere dette året betalte MNOK 285 for bøker kjøpt gjennom utenlandske nettbokhandlere. For 2014 viste undersøkelsen at omsetningen av privat direkteimport økte til MNOK 291, noe som tilsvarer en økning på 2 prosent.

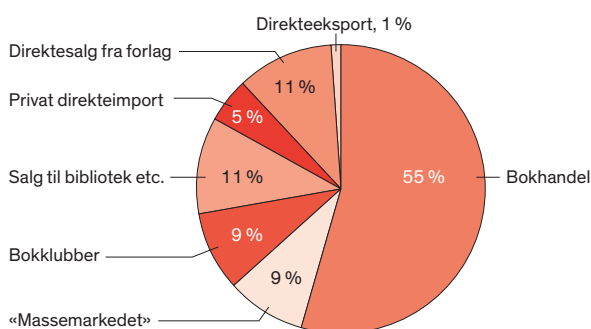
Figur 3.4 viser omsetningen av litteratur i 2013 og 2014, fordelt på ulike salgskanaler.

⁹ I den statistikken som har vært tilgjengelig, har det ikke vært mulig å skille salg av aviser og tidsskrifter fra bøker. Derfor inngår aviser og tidsskrifter (som ikke nødvendigvis har ISBN-nummer eller tilsvarende), i tillegg til bøker, i dette tallet.

¹⁰ Undersøkelsen gjennomføres årlig og vil således kunne benyttes i fremtidige statistikker. Undersøkelses første rapporteringsår går fra juli 2013 til juni 2014, og det er dette tallet som er benyttet for 2013. Fra 2014 følger imidlertid undersøkelsen kalenderåret.

Figur 3.4: Omsetning av litteratur 2013–2014, fordelt på salgskanaler. MNOK, prosentandeler og prosentvis endring.

Figur 3.5: Omsetning av litteratur i 2014, fordelt på salgskanaler.

Figur 3.5 viser omsetningen av litteratur i 2014, fordelt på ulike salgskanaler.

Det har ikke lyktes oss å få statistikk fra Bladcentralen i forbindelse med oppdraget. Omsetningen i «massemarkedet» er derfor estimert på bakgrunn av tallene fra Forleggerforeningens bransjestatistikk.¹¹ Dette gjelder også omsetningen i direktesalg fra forlag, samt øvrige forhandlere. Det er gjort et påslag for salg fra forlag utenfor Forleggerforeningen. I forbindelse med årets undersøkelse ble det gjort et større kartleggingsarbeid vedrørende direktesalget fra forlag utenfor Forleggerforeningen, for å få et sikrere estimat. Det viser seg at en stor andel av forlagene som ikke er medlem av Forleggerforeningen, opererer med andre rapporteringssystemer som ikke harmonerer med den statistikken som benyttes av Forleggerforeningen, noe som gjør det vanskelig og tidkrevende for disse forlagene å hente ut sammenlignbare tall som kan benyttes i vår statistikk. Vi har derfor ikke lyktes med å inkludere reelle

11 Forleggerforeningen har også bistått i omregningen fra netto- til bruttoomsetning.

tall for direktesalg fra forlag utenfor foreningen i år, men har altså beregnet denne omsetningen på samme måte i 2014 som for 2013.

3.4 Salg av fysiske og digitale bøker

Bøker distribueres både fysisk og i digitale formater.¹² Tabell 3.5 viser fordelingen av omsetningen av litteratur, fordelt på fysiske og digitale produkter. Omsetningen av digitale produkter er videre fordelt på ulike typer digitale produkter.¹³

TABELL 3.5: OMSETNING AV LITTERATUR I 2013–2014, FORDELT PÅ FYSISKE OG DIGITALE BØKER.

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Fysiske bøker	5 737	5 677	-1%
Digitale bøker	220	266 ¹³	21%
E-bøker	87	104	20%
Lydbøker for nedlasting	7	17	143%
Digitale tjenester	126	144	14%
Totale inntekter i Norge	5 957	5 943	-0,2%

Kilder: Bokbasen, Cappelen Damm, Gyldendal, Aschehoug, Akademika, Ebok.no, Lydbokforlaget, Biblioteksentralen, Norsk kulturråd, Bokhandlerforeningen, Den norske Forleggerforening, De norske bokklubbene, Virkes Norsk eHandelsbarometer 2013/2014

12 Digitale bøker består av e-bøker, lydbøker for nedlasting, digitale tjenester som for eksempel salg av bok-apper og andre digitale tjenester, som for eksempel lisensbaserte digitale læremidler. Lydbøker på MP3-CD og lydbøker på digikort og andre minnekort (dvs. bokgruppe 8.6 og 8.7) regnes derimot som fysiske produkter fordi de distribueres i et fysisk format.

13 På grunn av avrundning blir summen av tallene for digitale bøker MNOK 266 og ikke MNOK 265.

Den samlede omsetningen av digitale bøker i Norge var i 2014 MNOK 266. Tilsvarende tall for 2013 var 220, og omsetningen av digitale bøker har dermed økt med 21 prosent. Omsetningen av fysiske bøker har sunket med 1 prosent, fra MNOK 5 737 i 2013 til MNOK 5 677 i 2014.

Det fremgår av tabell 3.5 at den samlede omsetningen av *e-bøker* i Norge er estimert til MNOK 104 i 2014 og MNOK 87 i 2013, en økning på 20 prosent. Dette inkluderer «privat direkteimport» av *e-bøker*, strømming av *e-bøker*, salg av *e-bøker* som distribueres gjennom Bokbasens distribusjonskanal (DDS), og *e-bøker* som distribueres utenom DDS. Omfanget av «privat direkteimport» av *e-bøker* er estimert til å utgjøre MNOK 70 for 2013 og MNOK 75 for 2014, basert på Virkes Norsk eHandelsbarometer hvor forbrukere selv rapporterer hvilken type bøker de har kjøpt fra utenlandske nettbutikker.¹⁴

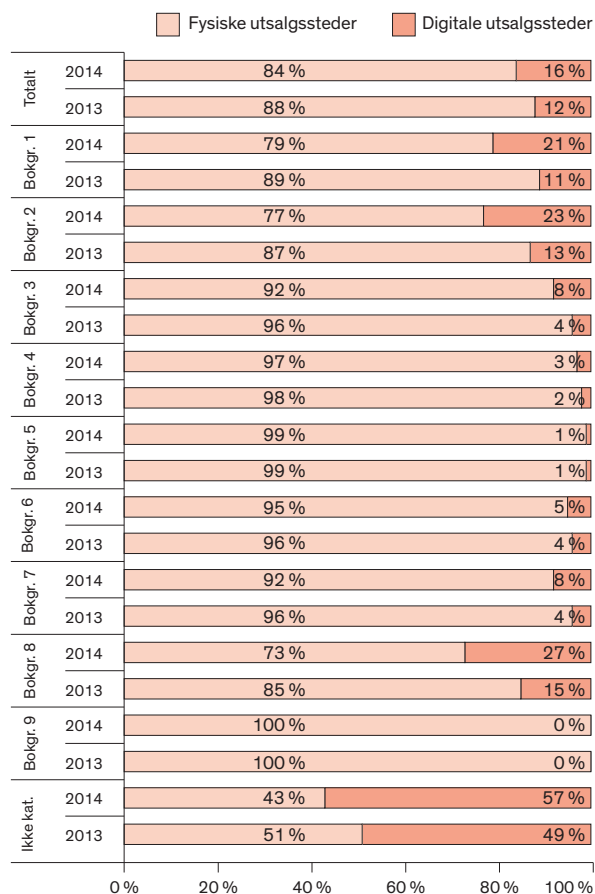
Videre har også omsetningen av lydbøker for nedlastning og omsetningen av digitale tjenester økt. Omsetningen av lydbøker for nedlastning har økt fra MNOK 7 i 2013 til MNOK 17 i 2014, og omsetningen av digitale tjenester har økt fra MNOK 126 i 2013 til MNOK 144 i 2014.

3.5 Fysiske og digitale utsalgssteder

Det innsamlede datamaterialet gir grunnlag for å si noe om forholdet mellom fysiske og digitale utsalgssteder for deler av omsetningen i litteraturbransjen. Figur 3.6 viser fordelingen av omsetningen innen ulike bokgrupper på fysiske og digitale utsalgssteder.

Det fremgår av våre analyser at 84 prosent av den totale omsetningen i bokhandler, «massemarkedet» og privat direkteimport skjedde gjennom fysiske utsalgssteder i 2014. Tilsvarende andel for 2013 var 88 prosent. Det har med andre ord vært en nedgang i andelen av omsetningen som har skjedd gjennom fysiske utsalgssteder, og en tilsvarende økning i andelen av omsetningen som har skjedd gjennom digitale utsalgssteder.

Både i 2013 og i 2014 var det bøker som ikke er kategorisert i bokgruppssystemet, som hadde den høyeste andelen salg gjennom digitale utsalgssteder. Henholdsvis 49 prosent (2013) og 57 prosent (2014) av omsetningen av bøker utenom bokgruppssystemet skjedde gjennom digitale utvalg. Dette har blant annet sammenheng med at en stor andel av bøkene som ikke blir kategorisert, er utenlandsk litteratur på origi-

Figur 3.6: Fysiske og digitale utsalgssteder 2013–2014, fordelt på bokgrupper. Salg gjennom bokhandlere, «massemarkedet» og privat direkteimport.¹⁵

nalspråk, som kjøpes fra utlandet gjennom utenlandske nettbokhandler o.l. Også en relativt stor andel av omsetningen i bokgruppe 8, lydbøker og elektroniske innholdsprodukter, bokgruppe 2, fagbøker og lærebøker, og bokgruppe 1, skolebøker, skjedde gjennom digitale utsalgssteder.

DATALEVERANDØRER – OMSETNING AV LITTERATUR

- Aschehoug
- Akademika
- Bokbasen
- Bokhandlerforeningen
- Biblioteksentralen
- Cappelen Damm
- Forleggerforeningen
- De norske bokklubbene
- Ebok.no

14 Estimater er gjort av TNS Gallup, som gjennomfører eHandelsbarometeret for Virke.

15 Inkluderer kun salg gjennom bokhandlere, «massemarkedet» og «privat direkteimport», og ikke salg gjennom bokklubber, salg til bibliotek, direkteeksport, eller direktesalg fra forlag til forbrukere og øvrige forhandlere.

Vederlagsinntekter

I dette kapitlet presenteres de opphavsrettslige inntektene som tilfaller litteraturbransjen i Norge. Opphavsrettslige inntekter består av vederlag som er samlet inn av rettighetsforvaltere og som fordeles til aktører i litteraturbransjen. Selv om kartleggingen har til hensikt å skape et så fullstendig bilde som mulig av inntektene, vil det som nevnt innledningsvis være noe som faller utenom vårt tallgrunnlag. Her vil vi nevne at vederlag for utlån i bibliotek ikke er inkludert i statistikken. For detaljer, se vedlagte metodenotat.

Vederlagene utbetales til forfattere i form av kollektive og individuelle vederlag. De *kollektive vederlagene* fordeles gjennom Kopinors medlemsorganisasjoner, og kommer den enkelte rettighetshaver til gode gjennom stipender, kollektive formål, i tillegg til direkte utbetalinger til enkeltutgivere. De *individuelle vederlagene* som utbetales av Kopinor, utbetales direkte til den enkelte rettighetshaver. Dette gjelder vederlag for bruk ved eksamen, lydbøker for funksjonshemmede, direkte rettighetsklarering og bruk i utlandet.¹⁶

Tabell 4.1 viser de samlede vederlagsinntektene i Norge i 2013–2014.

TABELL 4.1: SAMLEDE VEDERLAGSINTEKTER I NORGE, 2013–2014.

Type vederlag	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Kollektive vederlag	123,8	123,8	0 %
Individuelle vederlag	2,3	2,6	13 %
Eksport	1,3	1,9	46 %
Totale vederlagsinntekter	127,4	128,3	1 %

Kilder: Kopinor, Kopinor Pensum AS

Som tabell 4.1 viser, utgjorde vederlagsinntektene til litteraturbransjen i Norge MNOK 128,3 i 2014. Av disse utgjør MNOK 123,8 kollektive vederlag, mens MNOK 2,6 utgjorde individuelle utbetalinger. Vederlag for bruk i utlandet utgjorde MNOK 1,9. Kollektive vederlag er det samme som i 2013, mens både individuelle vederlag og vederlag for bruk i utlandet har økt sammenlignet med 2013, med henholdsvis 13 prosent og 46 prosent.

4.1 Individuelle vederlag

De individuelle vederlagene kan fordeles på de tre ulike avtalene Kopinor forvalter: lydbokvederlag, eksamensvederlag og klareringsvederlag. Sammenlignet med 2013 har det skjedd nokså store prosentvise endringer, men noe av bakgrunnen for dette er at det er snakk om relativt små tall.

Tabell 4.2 viser fordelingen av individuelle vederlagsinntekter i Norge i 2013 og 2014.

TABELL 4.2: INDIVIDUELLE VEDERLAGSINTEKTER I NORGE, 2013–2014.

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Lydbokvederlag	1,1	1,5	36 %
Eksamensvederlag	1,1	0,4	–64 %
Klareringsvederlag	0,05	0,7	1 300 %
Totale vederlagsinntekter	2,3	2,6	13 %

Kilder: Kopinor, Kopinor Pensum AS

Som det fremkommer av tabell 4.2, utgjorde inntektene fra lydbokvederlag¹⁷ i 2014 MNOK

¹⁶ <http://www.kopinor.no/vederlag/individuelle-vederlag>

¹⁷ Lydbokvederlag refererer her til Kopinors utbetaling av vederlag for produksjon av lydbøker til funksjonshemmede.

1,5. Tilsvarende inntekter i 2013 var MNOK 1,1, og inntektene fra lydbokvederlagene har dermed økt med 36 prosent. Eksamensvederlag utgjorde MNOK 0,4 i 2014 og MNOK 1,1 i 2013. Klareringsvederlag har økt fra MNOK 0,05 i 2013 til MNOK 0,7 i 2014. En liten endring i volum utgjør en stor prosentvis forskjell i en så liten kategori.

**DATALEVERANDØRER
– VEDERLAGSINNTEKTER**

- Kopinor
- Kopinor Pensum AS

Fremføringsinntekter

Fremføring av litteratur er her definert som opplesninger eller andre oppdrag som forfattere tar på seg i kraft av sitt virke som forfatter. Med fremføringsinntekter refereres det til forfatteres utbetalte honorarer for ulike typer oppdrag.

Det er flere årsaker til at litteraturstatistikken benytter honorarer som mål på omsetning innen fremføring. Den mest åpenbare forklaringen er at arrangementer i litteraturbransjen svært ofte er gratis arrangementer, uten noen form for inngangspenger eller billettsalg. I tillegg er arrangementene ofte i regi av offentlige instanser som folkebibliotek og skoler. Dette medfører at eventuelle inntekter som tilfaller litteraturbransjen, er nettopp forfatternes honorarer.

Selv om kartleggingen har til hensikt å skape et så fullstendig bilde som mulig av inntektene, vil det som nevnt innledningsvis være noe som faller utenom vårt tallgrunnlag. Her vil vi nevne at utbetalte honorarer til forfattere på oppdrag som ikke går gjennom Den kulturelle skolesekken og/eller Norsk Forfattersentrum ikke er inkludert i statistikken. Dette var noe vi ønsket å se nærmere på i årets undersøkelse, og vi har derfor vært i kontakt med samtlige fylkesbibliotek for å undersøke hvor mange forfatteroppdrag som gjennomføres, og hvor mange av disse som honoreres utenom Forfattersentrum. Gjennomgangen viser at det er variasjoner mellom fylkesbibliotekene. Enkelte biblioteker har ingen fremføringsoppdrag utenom Forfattersentrum, mens andre har flere oppdrag hvert år. Det er ikke snakk om store summer samlet sett. Tallgrunnlaget er samtidig såpass usikkert og utgjør en såpass liten del av totalsummen at vi har valgt å ikke inkludere dette i vår oversikt. Flere fylkesbibliotek rapporterer at folkebibliotekene i større grad enn fylkesbibliotekene har egne arrangementer utenom Forfattersentrum. Her kan det med andre ord ligge en del omsetning som ikke fanges opp i vår statistikk.

Dette er noe vi vil undersøke videre til neste års rapport. For detaljer, se vedlagte metodenotat.

Tabell 5.1 viser fordelingen av de utbetalte honorarene til forfattere i Norge.

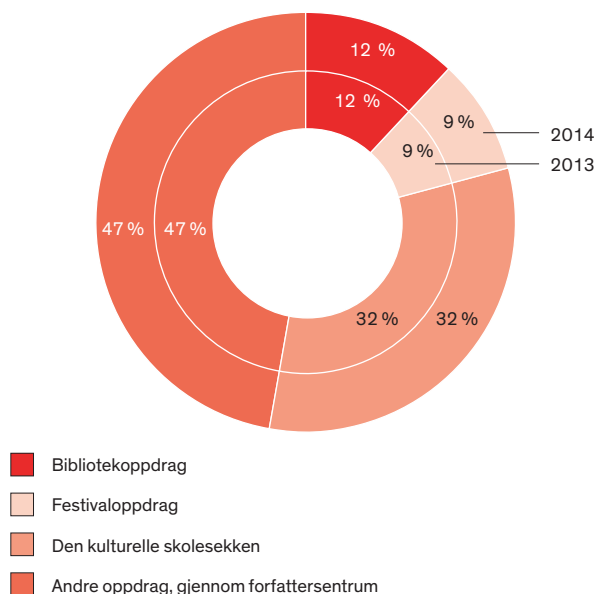
TABELL 5.1: UTbetalte honorarer til forfattere 2013–2014. MNOK OG PROSENTVIS ENDRING.

	2013	2014	ENDRING
	MNOK	MNOK	PROSENT
Bibliotekoppdrag	2,6	2,9	12 %
Festivaloppdrag	2,0	2,2	10 %
Den kulturelle skolesekken (inkludert oppdrag utenom Norsk Forfattersentrum)	6,9	7,5	9 %
Andre oppdrag, gjennom Norsk Forfattersentrum	10,7	10,9	2 %
Totale vederlagsinntekter	22,2	23,5	6 %

Kilde: Den kulturelle skolesekken og Norsk Forfattersentrum

Som tabell 5.1 viser, utgjorde de totale fremføringsinntektene i litteraturbransjen i 2014 MNOK 23,5. Dette inkluderer alle honorarer som utbetales gjennom Norsk Forfattersentrum, og samtlige oppdrag som gjennomføres i forbindelse med Den kulturelle skolesekken (DKS). De samlede honorarene som utbetales i forbindelse med DKS, er et estimat basert på honorarene som utbetales for DKS gjennom Norsk Forfattersentrum.

Sammenlignet med tilsvarende tall for 2013, som var på MNOK 22,2, har fremføringsinntektene totalt økt med 6 prosent. Utbetalingene gjennom Den kulturelle skolesekken har økt fra MNOK 6,9 i 2013 til MNOK 7,5 i 2014 (en økning på 9 prosent), mens bibliotekoppdrag og festivaloppdrag har økt med henholdsvis 12 prosent og 10 prosent. Andre oppdrag gjennom Norsk Forfattersentrum har økt med 2 prosent fra MNOK 10,7 i 2013 til MNOK 10,9 i 2014.

Figur 5.1: Fordeling av fremføringsinntekter på ulike typer oppdrag 2013–2014. Prosentandeler.

Den prosentvise økningen i fremføringsinntektene fordeler seg relativt likt mellom de ulike typer oppdrag, og disse utgjør dermed også en tilnærmet lik andel av de totale inntektene hvert år.

Figur 5.1 viser den prosentvise fordelingen av fremføringsinntekter fra ulike typer oppdrag i 2013 og 2014.

Som figur 5.1 viser, utgjorde inntekter fra bibliotekoppdrag og inntekter fra festivaloppdrag henholdsvis 12 prosent og 9 prosent, både i 2013 og 2014. Tilsvarende utgjorde utbetalingene i

Den kulturelle skolesekken 32 prosent og utbetalingene gjennom andre oppdrag (gjennom Norsk Forfattersentrum) utgjorde 47 prosent.

Som for tallene fra 2013 er det sannsynlig at den totale omsetningen innen fremføring av litteratur er noe høyere enn det som fremgår her. Som allerede redegjort for skyldes dette blant annet at honorarer som faktureres utenom Norsk Forfattersentrum, honorarer i tilknytning til forfatteres private oppdrag og honorarer for oppdrag i utlandet ikke er inkludert i statistikken.

Omfanget av forfatteroppdrag i utlandet anslås å være lite, selv om det er sannsynlig at det er enkelte forfattere som kan ha fremføringsoppdrag utenfor Norge. Dette vil typisk være de forfatterne som har utenlandske agenter, jf. avsnitt 2.1 vedrørende eksport. Vi vet per i dag ikke hvorvidt fremføringsoppdragene disse har i utlandet, genererer inntekter eller ikke, og vi har ikke noen kilder som gir grunnlag for å estimere dette.

DATALEVERANDØRER – FREMFØRINGSINNTEKTER

- Norsk Forfattersentrum
- Den kulturelle skolesekken

English summary

Ramboll has been commissioned by Arts Council Norway to estimate the total turnover in the Norwegian literature industry for 2013 and 2014. This corresponds to a similar estimation for the Norwegian music industry for 2012, 2013 and 2014.

The total turnover in the literature industry has been estimated by collecting turnover statistics within three categories: copyright revenues, sales revenues and performance revenues. Each income type also has potential export revenues.

The purpose of the project is to identify the revenues of a complex and active culture industry. The report does not include a qualitative assessment of the literature industry, nor do we view it from a socio-economic perspective. The analysis is based on interviews and data from the industry's many stakeholders, and on dialogue with professionals in the literature industry.

Our analysis shows that the Norwegian literature industry had a total turnover of MNOK 6 130 in 2014, down 0.2 per cent from 2013. The total turnover includes revenues from sales of books, performances, compensation and copyright income, and export earnings. Of the total revenues, the sale of books represented by far the largest share (98.4 per cent). The total turnover in book sales was MNOK 5 979 in 2014, down 0.3 per cent from 2013.

The table below provides an overview of the total turnover in the Norwegian literature industry in 2013, as we measure it. The table also shows the distribution of the total turnover for copyright revenues, sales revenues and performance revenues, and includes export earnings.

TABLE 6.1: OVERVIEW OF THE LITERATURE INDUSTRY'S TOTAL TURNOVER IN 2013–2014.

	2013	2014	CHANGE
	MNOK	MNOK	PERCENTAGE
Sales	5 996	5 979	-0.3 %
Copyright	127	128	0.8 %
Performance	22	24	5.9 %
Total	6 145	6 130	-0.2 %

The literature industry's export figures are considerably smaller than the sales figures from the Norwegian market. In 2014 export revenues amounted to 1.6 per cent of the total turnover in the industry (compared to 1.4 per cent in 2013).

As a result of technological developments, literary works are increasingly available in digital formats. In 2014, the total turnover from digital books was MNOK 266, which corresponds to 4.5 per cent of the total revenues from the sale of books (compared to 3.7 per cent in 2013).

Our analysis shows that 55 per cent of book sales took place through bookstores in both 2013 and 2014. The mass market constitutes 9 per cent (10 per cent in 2013). This is also the case for book club sales. Sales to libraries and other public bodies constituted 11 per cent in 2014 (10 per cent in 2013). Private imports accounted for over 5 per cent of the total revenues in both 2013 and 2014, while sales directly from publishers to consumers accounted for 11 per cent in 2014 (10 per cent in 2013).

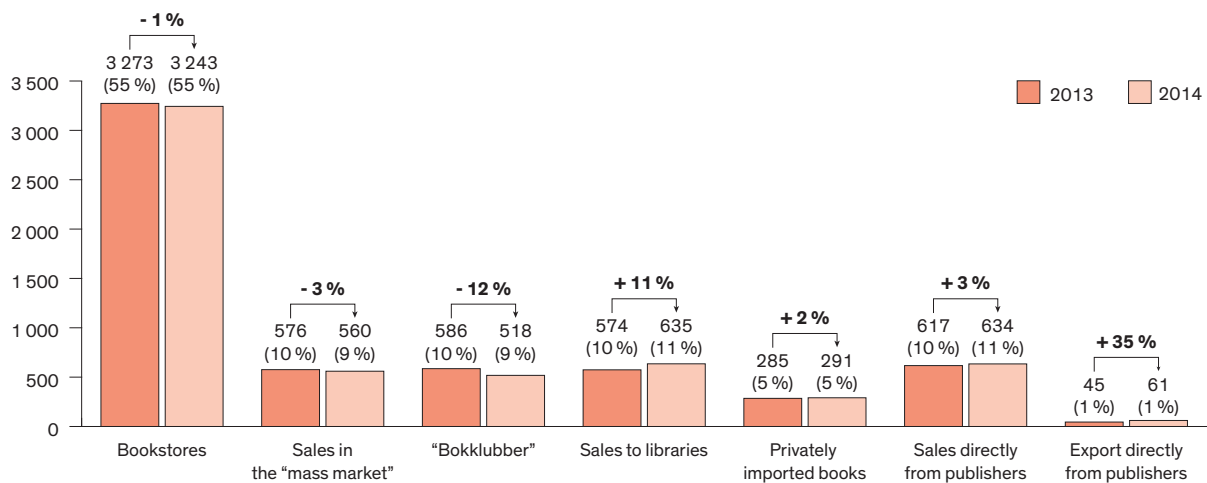

Figure 6.1: Overview of the literature industry's total turnover in 2013. Distribution channels. MNOK and shares.

Vedlegg

Metodenotat

1 Innledning

Norsk kulturråd ønsker kunnskap om den samlede litteraturbransjens omsetningstall. Hensikten er å få frem data som kan belyse hvordan den samlede litteraturbransjen utvikler seg, og hvordan de ulike segmentene av bransjen utvikler seg over tid. Rambølls oppdrag er altså å beregne den samlede omsetningen i norsk litteraturbransje. Rapportene skal bidra til å gi verdi og legitimitet for bransjen som helhet, og bidra til kunnskapsgrunnlaget for politisk utforming av litteraturområdet.

Oppdraget har et todelt mål:

- Utvikle modeller for å tallfeste omsetningen i den norske litteraturbransjen
- Beskrive de samlede omsetningstall for litteraturbransjen

Modellen som utvikles for å tallfeste omsetningen i bransjen, sikter mot å skape et tallgrunnlag som, så langt det er mulig, er etterprøvbart og robust over tid og kan sammenlignes med tallgrunnlag i andre bransjer.

Dette metodenotatet gir innledningsvis en beskrivelse av analyserammen og sentrale begreper. I hovedsak består notatet av tabeller med dokumentasjon av / oversikter over de variablene som benyttes i modellene for bransjen. I tabellene tydeliggjøres også avgrensninger (hva tallene i rapporten ikke inkluderer), og det gis en vurdering av dataenes kvalitet. Notatet er oppdatert med de endringene som er gjennomført mellom 2013 og 2014, men er ellers det samme som lå til grunn for publiseringen av «Litteratur i tall 2013».

2 Referansegrupper

Prosjektets kvalitet avhenger av tallene som bransjens aktører bidrar med. Kulturrådet har invitert

bransjeaktører til en bransjereferansegruppe og fagpersoner på kulturfeltet til en fagreferansegruppe. I referansegruppene arbeider Rambøll sammen med Kulturrådet, aktørene i bransjen og fagpersonene, blant annet med vurderinger og avgrensninger av statistikkens kvalitet og omfang.

Ulike organisasjoner har kunnskap om ulike deler av verdikjeden. Deltakerne i referansegruppen har bidratt med tall og bransjekunnskap, og brakt inn ulike perspektiver. Møtene er et forum for spørsmål og dialog, samt et forum for diskusjon og utarbeidelse av forslag til hvordan tallene kan/bør brukes i ettertid.

TABELL 2.1: OVERSIKT OVER REPRESENTANTENE I BRANSJEREFERANSEGRUPPEN.

REFERANSEGRUPPEN FOR LITTERATUR:

- Forleggerforeningen
- Norsk Forfattersentrum
- Kopinor
- Bokhandlerforeningen
- NORLA
- Forlagssentralen

I tillegg til referansegruppen fra bransjen hjelper en fagreferansegruppe Rambøll med å gjøre gode avveininger i modelleringen av statistikken. Fagreferansegruppen er utpekt av Kulturrådet.

TABELL 2.2: OVERSIKT OVER REPRESENTANTENE I FAGREFERANSEGRUPPEN.

DELTAKERE I FAGREFERANSEGRUPPEN:

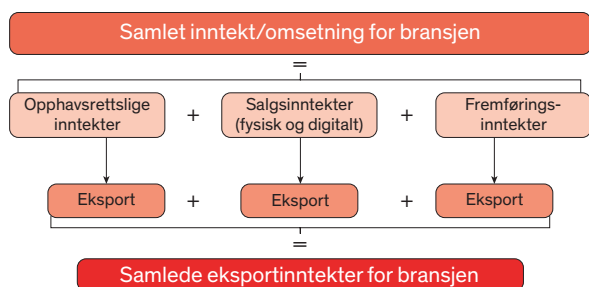
- Terje Colbjørnsen, Inst. for medier og kommunikasjon, UiO
- Linda Portnoff, Handelshøyskolen i Stockholm, VD Musiksverige
- Georg Arnestad, Høgskulen i Sogn og Fjordane
- Jeppe Naur Jensen, Slots- og Kulturstyrelsen Danmark
- SSB

3 Analyseramme

Beregning av den samlede omsetningen gjøres ved å samle inn omsetningsstatistikk langs tre spor: opphavsrettsinntekter, salgsinntekter (både fysisk og digitalt) og fremføringsinntekter. Hver inntektstype har potensielle eksportinntekter. Når tallmaterialet for disse tre områdene er samlet inn, aggregeres tallene til den samlede inntekten/omsetningen. Videre beregnes eksport for hvert av de tre områdene, og igjen aggregeres disse tallene for å beregne den samlede eksporten for bransjen. Denne analyserammen kan fremstilles som i figur 3.1 under:

Når tallene aggregeres, vil det generelt både være en risiko for underrapportering og overrapportering av omsetningen. I dette metodenotatet redegjør vi for hvilken omsetning som av ulike årsaker er utelatt fra statistikken. I de tilfellene hvor vi må gjøre antakelser om markedsstørrelser, har vi kvalifisert disse antakelsene, så langt det har latt seg gjøre, med bransjeaktørene og ved å vurdere samsvar mellom ulike kilder. Generelt har vi vært årvåkne for muligheten av dobbelttelling.

Sentrale begreper og datakilder i prosjektet redegjøres for i det følgende.

Figur 3.1: Analyseramme.

4 Sentrale begreper

Vederlag og opphavsrettslige inntekter:

Opphavsrettslige inntekter for litteratur er de vederlag forfattere og forleggere (utgivere) mottar fra Kopinor. Vederlagsmidlene betales ut til rettighetshaverne gjennom deres organisasjoner, og noe av vederlaget utbetales individuelt til den enkelte rettighetshaver.

Eksportinntekter er vederlagene Kopinor utbetaler til norske rettighetshavere for kopiering i utlandet, i tillegg til de såkalte B-avtalene hvor vederlag som er opptjent i utlandet, utbetales i det enkelte land, og ikke via Kopinor.

Salgsinntekter:

Salgsinntekter for litteratur kommer fra salg av litteratur i fysisk format og i digitalt format.

Tall for privat direkteimport av litteratur på andre språk enn norsk, i tillegg til bokhandlernes direkteimport fra utenlandske forlag, er inkludert.

Eksportinntekter utgjør tre deler: salg av rettigheter til utenlandske utgivere, inntekter fra utlandet i forbindelse med samproduksjon, og direkte eksport, dvs. salg av bøker utgitt i Norge til utlandet.

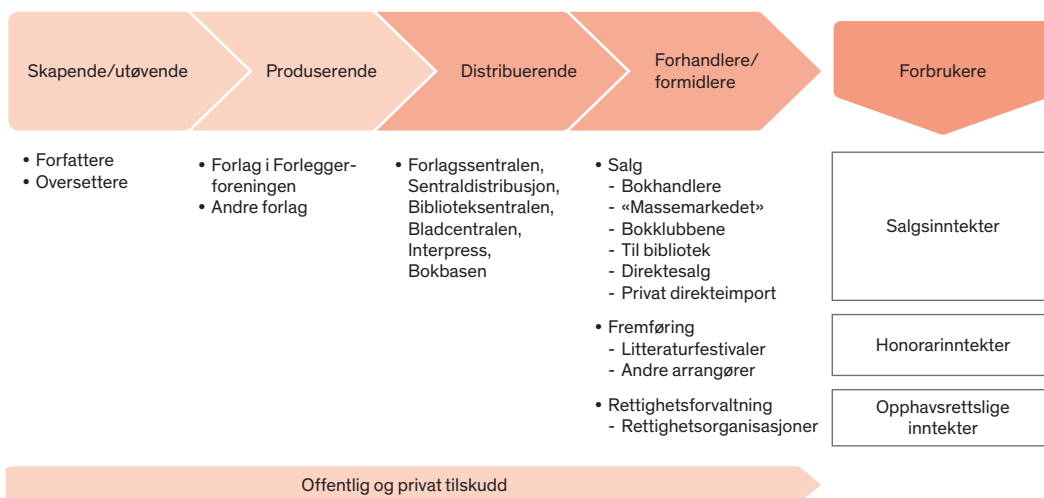
Fremføringsinntekter:

Fremføringsinntekter for litteratur er forfatterens honorarer for fremføring av egne verker og/eller andre oppdrag. Dette kan være opplesninger ved ulike typer arrangementer, festivaler, skolebesøk med mer.

Eksportinntekter ville eventuelt være de honorar som norske forfattere får for sine opptredener utenfor Norges grenser. Disse inntektene inngår ikke i statistikken.

5 Litteraturbransjen: verdikjede og dataleverandører

Følgende figur illustrerer hvordan de ulike aktørene i litteraturbransjen henger sammen i en verdikjede.

Figur 5.1: Verdikjeden i litteraturbransjen.

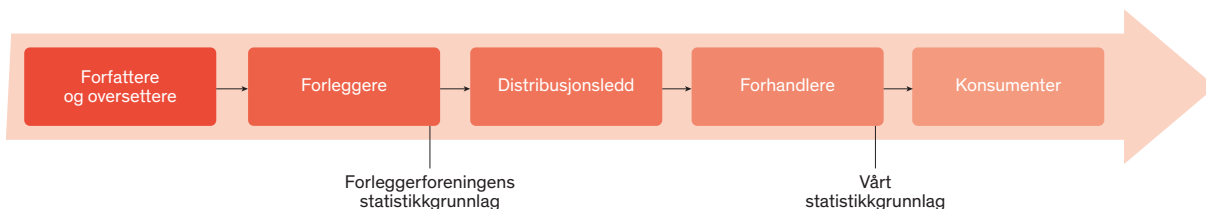
Figuren illustrerer hvordan de skapte produktene, dvs. bøkene, går fra forfattere og oversettere (utøvende), gjennom forlagene (produserende), distribusjonssentralene (distribuerende) via forhandlere/formidlere og til forbrukerne.

Figuren er naturligvis forenklet. Det er ikke slik at alle produserte bøker og litteratur følger en slik flyt. Blant annet røkter den teknologiske utviklingen ved verdikjeden gjennom utviklingen av nye produkter og distribusjonsmetoder.

I enden av verdikjeden finner vi forbrukerne, og det er altså inntektene som kommer fra denne gruppen, som kartlegges i det foreliggende oppdraget. Det fremgår av figuren at offentlige og private tilskudd også utgjør en del av verdikjeden i litteraturbransjen. Denne delen av litteratur-

bransjen skal ikke inngå i den foreliggende kartleggingen – med et viktig unntak av innkjøpsordningen, som i vår sammenheng er definert som salg til norske bibliotek. Bibliotekvederlagene regnes derimot ikke inn i vår bransjestatistikk.

Sett i forhold til Forleggerforeningens bransjestatistikk har statistikken som presenteres i Rambølls rapport, en annen tilnærming. Mens Forleggerforeningen benytter forlagenes salgsstatistikk og estimerer utsalgsverdien på bakgrunn av disse salgstallene, forsøker denne statistikken å komme så nær utsalgsverdien som mulig ved å innhente statistikken fra de kildene som faller nærmest konsumenten i verdikjeden. Figur 5.2 illustrerer forskjellen i datagrunnlaget i de to statistikkene.

Figur 5.2: Forholdet mellom Forleggerforeningens statistikk og «Litteratur i tall».

5.1 Dataleverandører i litteraturbransjen
Tallmaterialet i kartleggingen er innhentet fra en rekke ulike dataleverandører. De mest sentrale dataleverandører og bidragsytere fremgår av

tabellen under. I tillegg til disse er en rekke forlag, distributører og andre inkludert, noe som vil fremgå av tabellene med oversikt over variablene i kapittel 9.

TABELL 5.1: OVERSIKT OVER SENTRALE DATALEVERANDØRER OG BIDRAGSYTERE.

	HOVEDOMRÅDE	DATA
BIBLIOTEKSENTRALEN (BS), FORLAGSSENTRALEN (FS), SENTRALDISTRIBUSJONEN (SD)	BS, FS og SD er distribusjonsledd i bokbransjen.	Biblioteksentralen har bidratt med tall som ikke fanges opp gjennom de andre dataleverandørene.
BOKBASEN AS	Bokbasen driver bransjens metadatabase, samt flere søke-, navigasjons- og bestillingstjenester. Bokbasen eies av forlagene, distribusjonsleddene og bokhandler.	Bokbasen drifter «Bokska», og står for distribusjonen av norske e-bøker. Bokbasen bidrar med tall vedrørende salg av norske e-bøker.
DEN NORSKE FORLEGGERFORENING (DNF)	Den norske Forleggerforening er en bransjeorganisasjon for forlag, og representerer en stor del av forlagsbransjen. Forleggerforeningen utarbeider årlig salgsstatistikk for sine medlemmer, og estimerer omsetningen til forlag utenfor foreningen.	Forleggerforeningen bidrar med utvalgte tall som faller utenfor tallene fra andre datakilder, for eksempel tall vedrørende bokklubbsalg.
NORSK FORFATTERSENTRUM	Norsk Forfattersentrum er en organisasjon som formidler forfattere til opplesninger, bokbad, foredrag, skrivekurs og annet.	Norsk Forfattersentrum har bidratt med oversikt over honorarer i alle oppdrag som formidles gjennom dem.
KOPINOR	Kopinor inngår avtaler om kopiering og annen bruk av åndsverk på vegne av rettighetshavere og utgivere. Vederlaget blir fordelt til rettighetshavere i inn- og utland. Gjennomfører undersøkelser vedrørende omfang av kopiering som grunnlag for fordelingsavtalene.	Bidrar med oversikt over utbetalte vederlag til rettighetshavere gjennom deres organisasjoner, samt individuelle vederlag.
NORLA	NORLA er et statsstøttet og ikke-kommersielt informasjonskontor som formidler opplysninger om norsk litteratur og norske forfattere til utlandet.	NORLA har bistått i kartleggingen, både til forståelsen av eksportmarkedet og innhenting av tallmateriale.

Selv om kartleggingen har til hensikt å skape et så fullstendig bilde som mulig av inntektene fra forbrukerne, er det nødvendig å gjøre noen avgrensninger. Dette gjelder elementer hvor det ikke eksisterer noe tallmateriale, hvor tall vanskelig kan la seg gjenskape over tid, eller hvor tallmaterialet fra de ulike dataleverandørene er for uensartet til at det gir mening å aggregere tallene. Disse avgrensningene angis i egne rubrikker i tabellene i kapittel 7. For eksempel inkluderer tallene ikke salg av sekundærrettigheter i Norge.¹⁸

18 Sekundærrettigheter vil si rettigheter for omgjøring til andre formål, f.eks. filmmanus, antologier, andre trykte medier.

6 Dokumentasjon «Litteratur i tall»

6.1 Opphavsrett

TABELL 6.1: VEDERLAGS- OG OPPHAVSRETTSINNTEKTER, NORGE.

OMFATTER:	Vederlag for kopiering av bøker.
OMFATTER IKKE:	Salg av sekundærrettigheter i Norge, dvs. rettigheter for omgjøring til andre formål, f.eks. filmmanus, antologier, andre trykte medier. Vederlag for utlån av norske bøker. ¹⁹
KILDER:	Kopinor Kopinor Pensum
METODE:	Vederlaget for kopiering av bøker er estimert med utgangspunkt i hvor stor andel av vederlaget som stammer fra kopiering av bokkilder. Vederlagsutbetalingene består av kollektive vederlag og individuelle vederlag (lydbokvederlag, ²⁰ eksamensvederlag og klareringstjenesten).
ENDRINGER FRA 2013-RAPPORTEN:	Ingen endringer.
RESULTAT:	Samlede vederlagsinntekter til litteraturbransjen 2013: MNOK 128,3 Samlede vederlagsinntekter til litteraturbransjen 2013: MNOK 127,4
KVALITET:	Tallene vurderes som robuste da Kopinors faktiske vederlagsutbetalinger utgjør tallgrunnlaget, hvorpå det er estimert hvor mye av dette som tilfaller bokbransjen, basert på Kopinors undersøkelser av kopiering av ulike kilder og stofftyper.

TABELL 6.2: VEDERLAGS- OG OPPHAVSRETTSINNTEKTER, UTLAND.

OMFATTER:	Vederlag for kopiering av bøker innhentet fra utlandet.
OMFATTER IKKE:	Eventuelle vederlagsformer annet enn kopiering.
KILDER:	Kopinor
METODE:	Vederlag mottatt fra utlandet utgjør midler som Kopinor får overført fra sine søsterorganisasjoner i andre land. Dette utgjør en samlet sum, og det er estimert hvor mye av dette som stammer fra bøker.
ENDRINGER FRA 2013-RAPPORTEN:	Ingen endringer.
RESULTAT:	Vederlag mottatt fra utlandet 2013: MNOK 1,9 Vederlag mottatt fra utlandet 2013: MNOK 1,3
KVALITET:	Tallene vurderes som robuste da Kopinors faktiske vederlagsutbetalinger utgjør tallgrunnlaget, hvorpå det er estimert hvor mye av dette som tilfaller bokbransjen.

19 Bibliotekvederlaget er en kompensasjon for utnyttelse av verk som er utgitt i Norge, og som disponeres til utlån i offentlige bibliotek. Vederlaget utregnes på bakgrunn av bibliotekenes bokbestand, og ikke på bakgrunn av utlånstall eller bibliotekenes innkjøp. E-bøker er ikke regnet som en del av bokbestanden i den gjeldende avtalen i 2014. Vederlaget fremgår av det årlige statsbudsjettet.

20 Lydbokvederlaget er vederlag knyttet til produksjon av lydbøker til bruk for funksjonshemmede.

6.2 Salg

TABELL 6.3: SALG AV FYSISKE BØKER I DET NORSKE MARKEDET.

OMFATTER:	Omsetningstall generelt gjennom salg av fysiske bøker i Norge, enten gjennom fysiske eller digitale utsalgssteder. Omfatter alle publikasjoner med ISBN-nummer. Fysiske bøker inkluderer også lydbøker på MP3-CD og lydbøker på digikort og andre minnekort (bokgruppe 8.6 og 8.7). Bokhandlere, nettbokhandlere, bokklubber, «massemarkedet», bibliotek (inkludert innkjøpsordningen), øvrige forhandlere, direktesalg fra forlag, samt privat direkteimport fra utenlandske netthandlere.
OMFATTER IKKE:	Salg av brukte bøker gjennom antikvariater og andre forhandlere, som faller utenfor «øvrige forhandlere». Forfatteres direktesalg, for eksempel salg av selvpubliserede bøker i kanaler utenom de vanlige salgskanalerne. Publikasjoner uten ISBN-nummer
KILDER:	Akademika Aschehoug Bokhandlerforeningen Biblioteksentralen (BS) Cappelen Damm Forlagssentralen (FS) Forleggerforeningen Gyldendal Lydbokforlaget NORLA Sentraldistribusjonen (SD) TNS Gallup Virke (spørreundersøkelse) Andre forlag
METODE:	Systematisering av foreliggende salgsstatistikk og videre beregning til populasjon. Primært hentes tallene direkte fra forhandlere eller så nærme konsumentene som mulig. Enkelte tall er likevel hentet fra Forleggerforeningens bransjestatistikk og regnet opp til bruttoomsetning; dette gjelder for eksempel direktesalg fra forlag til forbrukere. Statistikken forsøker så langt det er mulig å fordele salget på ulike bokgrupper, men dette er avhengig av dataleverandørens mulighet til å levere disse tallene. Datagrunnlaget i årets rapport er forbedret sammenlignet med datagrunnlaget i «Litteratur i tall 2013», da vi har fått tilgang til omsetningstall på et høyere detaljeringsnivå enn tidligere. Dette gjør at omsetningstallene også for 2013 ser noe annerledes ut i årets rapport. Salgstall fra bokhandlere er hentet inn gjennom Bokhandlerforeningen og foreningens kontakt med bokhandlerne. På bakgrunn av markedsandeler er det laget et estimat for bokhandlere som er en del av bokhandlerforeningen, men som ikke inngår i tallgrunnlaget. I tillegg er det innhentet tall direkte fra Akademika-kjeden. Forlagenes direktesalg til forbruker er estimert med utgangspunkt i Forleggerforeningens bransjestatistikk. I forbindelse med årets undersøkelse ble det gjort et større kartleggingsarbeid vedrørende direktesalget fra forlag utenfor Forleggerforeningen, for å få et sikrere estimat. Dette viste seg å være vanskelig, og vi har ikke lyktes med dette arbeidet. En av grunnene til dette er at en stor andel forlag som ikke er medlem av Forleggerforeningen, opererer med andre rapporteringssystemer som ikke harmonerer med den statistikken som benyttes av Forleggerforeningen, noe som gjør det vanskelig å hente ut sammenlignbare tall. Omsetningstallene til bokklubbene er innhentet fra Forleggerforeningen, som henter inn disse tallene i forbindelse med utarbeiding av sin bransjestatistikk. Tallene kan brukes direkte da tallene utgjør bokklubbenes salg til forbruker. Salg til norske bibliotek og andre offentlige institusjoner er innhentet gjennom distribusjonsleddene, først og fremst Biblioteksentralen. Salgstall knyttet til innkjøpsordningen er hentet direkte fra Kulturrådets fordelingsbudsjett. Omfanget av privat direkteimport er estimert på bakgrunn av Virkes Norsk eHandelsbarometer. Undersøkelsen måler forbruket ved å følge netthandelen til 1 000 personer, som hver 14. dag oppgir hva de har handlet på nett av varer og tjenester. Gjennom kontakt med leverandøren av undersøkelsen (TNS Gallup) har vi skilt ut kjøp av bøker fra utenlandske og norske nettsted. For 2013 er tallene hentet fra juni 2013 – juli 2014. For 2014 er det tall fra januar 2014 – desember 2014.
ENDRINGER FRA 2013-RAPPORTEN:	Gjennom arbeidet med rapporten for 2014 har vi fått nye og mer detaljerte data både fra Biblioteksentralen, Forleggerforeningen, forlagene og Bokhandlerforeningen. I tillegg har vi fått data direkte fra bokhandlerkjeden Akademika. Dette betyr at omsetningstallene er mer presise enn tidligere. Endringene har ført til at omsetningstallene er noe lavere enn det som ble presentert i 2013-rapporten.
RESULTAT:	Salg av fysiske bøker til norske forbrukere i 2014: MNOK 5 677 Salg av fysiske bøker til norske forbrukere i 2013: MNOK 5 737
KVALITET:	Omsetningstallene fra bokhandlere, nettbokhandlere og salg av bøker til norske forbrukere er direkte salgstall. Dette er et robust tallmateriale med god kvalitet. Under kategorien salg av fysiske bøker gjennom nettbokhandler og salg av digitale bøker til norske forbrukere ligger det som omtales som privat direkteimport. Dette tallet bygger på utvalgsundersøkelser som er beheftet med feilmarginer og usikkerhet rundt dataenes reliabilitet og validitet. Innen direktesalg fra forlag og «massemarkedet» er det gjort et påslag for forlag utenfor Forleggerforeningen. Dette påslaget er beheftet med noe usikkerhet.

TABELL 6.4: SALG AV DIGITALE BØKER I DET NORSKE MARKEDET.

OMFATTER:	<p>Omsetningstall generert gjennom salg av digitale bøker i Norge.</p> <p>Omfatter alle bøker med ISBN-nummer i Bokgruppe 8.5 (E-bøker for allmenntilgjengelighet), 8.8 (Lydbøker på lydfil for nedlastning) og 8.9 (E-bøker for undervisnings- og profesjonsformål).</p> <p>Inkluderer i tillegg digitale tjenester som springer ut fra bokbransjen, for eksempel bokapper og andre digitale tjenester, som lisensbaserte digitale læremidler.</p> <p>Omsetningstallet omfatter salg av e-bøker og digitale lydbøker til nedlastning, i tillegg til inntekter knyttet til strømming av lydbøker og e-bøker. Salg av e-bøker utenom bokbasen inngår også.</p> <p>Salg av utenlandske titler direkte til det norske markedet gjennom lesebrett og andre salgskanaler, er estimert.</p>
OMFATTER IKKE:	<p>Publikasjoner uten ISBN-nummer.</p> <p>Salg av selvpubliserede e-bøker som selges direkte fra egne nettsteder.</p>
KILDER:	<p>Akademika</p> <p>Aschehoug</p> <p>Biblioteksentralen (BS) (digitale tjenester og salg av e-bøker til bibliotekene)</p> <p>Bokbasen</p> <p>Cappelen Damm</p> <p>digitalbok.no</p> <p>e-bok.no</p> <p>Gyldendal</p> <p>Storytel</p> <p>TNS Gallup</p> <p>Andre forlag</p>
METODE:	<p>Systematisering av foreliggende salgsstatistikk og videre beregning til populasjon.</p> <p>Salg av norske e-bøker distribueres nesten utelukkende gjennom Bokska, driftet av Bokbasen. Bokbasen har følgelig omsetningstall knyttet til salg av e-bøker i samtlige norske bokhandlere. I tillegg kommer noe salg av e-bøker gjennom digitalbok.no, iBookstore, e-bok.no og e-boksalg til norske bibliotek. Privat direkteimport av digitale bøker er beregnet gjennom Virkes Norsk eHandelsbarometer, hvor forbrukerne rapporterer hvorvidt bøkene de har kjøpt fra utenlandske nettsteder, er e-bøker eller papirbøker.</p>
ENDRINGER FRA 2013-RAPPORTEN:	<p>Gjennom arbeidet med rapporten for 2014 har vi fått nye og mer detaljerte data både fra Biblioteksentralen, Forleggerforeningen, forlagene og Bokhandlerforeningen. I tillegg har vi fått data direkte fra bokhandlerkjeden Akademika. Dette betyr at omsetningstallene er mer presise enn tidligere. Endringene har ført til at omsetningstallene er noe lavere enn det som ble presentert i 2013-rapporten.</p>
RESULTAT:	<p>Salg av e-bøker til norske forbrukere 2014: MNOK 104</p> <p>Salg av lydbøker for nedlastning 2014: MNOK 17</p> <p>Salgsinntekter knyttet til andre digitale tjenester 2014: MNOK 144</p> <p>Totalt salg av digitale bøker 2014: MNOK 266</p> <p>Salg av e-bøker til norske forbrukere 2013: MNOK 87</p> <p>Salg av lydbøker for nedlastning 2013: MNOK 7</p> <p>Salgsinntekter knyttet til andre digitale tjenester 2014: MNOK 125</p> <p>Totalt salg av digitale bøker 2013: MNOK 219</p>
KVALITET:	<p>Tallene på salg av norske e-bøker til norske forbrukere er svært robuste, da nesten samtlige bokhandlere og forlag benytter Bokbasens tjenester. Salget av norske e-bøker utenom dette er også direkte salgstall og av høy kvalitet.</p> <p>Estimatet på privat direkteimport av utenlandske digitale e-bøker er basert på Virkes Norsk eHandelsbarometer, som er en utvalgsundersøkelse og beheftet med en viss usikkerhet.</p> <p>I 2013 var det ikke noe salg gjennom strømmetjenester, da ordflyt.no solgte e-bøker og lydbøker til stykkpris. Fra og med 2014 er dette endret, og Storytel selger nå sine bøker som en strømmetjeneste.</p>

TABELL 6.5: EKSPORT – SALG AV RETTIGHETER, INNTEKTER KNYTTET TIL SAMPRODUKSJON OG SEKUNDÆRRETTIGHETER.

OMFATTER:	Forlagenes inntekter knyttet til salg av rettigheter, samproduksjoner, samt inntekter knyttet til sekundærrettigheter i utlandet. Forlagenes direkteeksport av norske bøker til det utenlandske markedet.
OMFATTER IKKE:	
KILDER:	Forleggerforeningen Forlagsagenter i Forleggerforeningens eksportutvalg Frittstående agenter NORLA
METODE:	Systematisering av foreliggende salgsstatistikk og videre beregning til populasjon. Forlagsagenter og frittstående agenter har rapportert sin samlede omsetning av solgte rettigheter til utlandet, samproduksjon, sekundærrettigheter til NORLA. I forbindelse med årets undersøkelse ble det gjort et kartleggingsarbeid vedrørende innhenting av tall fra utenlandske agenter med store norske forfattere på kundelisten. I samarbeid med NORLA og eksportutvalget i Forleggerforeningen, valgt ut 10 utenlandske agenter, som ble kontaktet med forespørsel om å levere tall. Vi lyktes imidlertid ikke med å innhente tall fra disse agentene. <i>Inntekter knyttet til solgte rettigheter</i> er innhentet i samarbeid med NORLA og eksportutvalget i Forleggerforeningen. Med inntekter knyttet til solgte rettigheter menes både innbetalt forskudd og avregning av royalties som har tilfalt forlaget i året 2013. <i>Inntekter knyttet til samproduksjon</i> inkluderer kun inntekter som tilkommer forlaget fra andre land enn Norge. I forbindelse med samproduksjon har det norske forlaget både inntekter (gjennom eget salg) og produksjonskostnader. <i>Salg av sekundærrettigheter</i> , dvs. rettigheter for omgjøring til tv og film, inkluderer alle inntekter tilkommet fra andre land enn Norge. <i>Inntekter fra direkteeksport</i> er estimert på bakgrunn av forleggerforeningens bransjestatistikk, med et påslag for de øvrige forlagenes direkte salg.
ENDRINGER FRA 2013-RAPPORTEN:	Salg av sekundærrettigheter i 2013-rapporten omfattet rettigheter for omgjøring til andre formål, dvs. både omgjøring til film, tv, antologier og andre trykte medier. I samråd med NORLA og eksportutvalget i Forleggerforeningen er sekundærrettigheter for årets undersøkelse begrenset til kun å omfatte rettigheter for omgjøring til film og tv.
RESULTAT:	Inntekter fra eksport av norske bøker til utlandet 2014: MNOK 97 Inntekter fra eksport av norske bøker til utlandet 2013: MNOK 84
KVALITET:	Det er innhentet konkrete omsetningstall fra utvalgte forlagsagenter og andre agenter. Disse tallene anses som robuste. Videre er det estimert omsetning for agenter som ikke har levert tall; disse er beheftet med større usikkerhet.

6.3 Fremføring

TABELL 6.6: FORFATTERHONORARER FOR OPPLESNINGER.

OMFATTER:	Utbetalte honorarer til forfattere formidlet gjennom Norsk Forfattersentrum. Utbetalte honorarer til forfattere for oppdrag i forbindelse med Den kulturelle skolesekken (DKS), som faktureres utenom Norsk Forfattersentrum.
OMFATTER IKKE:	Honorarer for forfatters private oppdrag. Utbetalte honorarer til forfattere på fylkesbetalte oppdrag utenom Norsk Forfattersentrum. Eventuelle honorarer for forlagsinitierte oppdrag. Honorarer til forfattere for oppdrag i utlandet. Reise- og diettenger i forbindelse med oppdrag gjennom Norsk Forfattersentrum.
KILDER:	Fylkesbibliotekene Norsk Forfattersentrum Den kulturelle skolesekken (DKS)
METODE:	Innhentet statistikk fra Norsk Forfattersentrum gir oversikt over utbetalte honorarer gjennom Norsk Forfattersentrum. I tillegg er statistikken brutt ned på bibliotekoppdrag, festivaloppdrag, oppdrag i forbindelse med Den kulturelle skolesekken og «andre oppdrag». Honorarer knyttet til Den kulturelle skolesekken er estimert opp til samtlige oppdrag, da ikke alle oppdragene formidles gjennom Norsk Forfattersentrum. Det ble i forbindelse med årets undersøkelse gjort en innsats for å kartlegge omfanget av fremføringsoppdrag på fylkesbibliotekene som ikke går gjennom Norsk Forfattersentrum. Det fremkom at mange fylkesbibliotek ikke har oppdatert oversikt/statistikk på dette, og at det er snakk om forholdsvis små summer. Folkebibliotekene antas å ha flere fremføringsoppdrag hvor Norsk Forfattersentrum ikke benyttes til utbetaling av honorarer, men det er sannsynligvis store variasjoner også her.
ENDRINGER FRA 2013-RAPPORTEN	Gjennom arbeidet med rapporten for 2014 har vi fått nye og oppdaterte tall direkte fra Den kulturelle skolesekken (DKS). Dette betyr at fremføringstallene er mer presise enn tidligere, noe som har ført til at tallene er noe lavere enn det som ble presentert i 2013-rapporten.
RESULTAT:	Utbetalte honorarer til forfattere, totalt 2014: MNOK 23,5 Utbetalte honorarer til forfattere gjennom DKS 2014: MNOK 7,5 Utbetalte honorarer til forfattere, totalt 2013: MNOK 22,2 Utbetalte honorarer til forfattere gjennom DKS 2013: MNOK 6,9
KVALITET:	Honorarer for oppdrag gjennom Norsk Forfattersentrum vurderes som svært robuste tall. Estimert for de øvrige oppdragene i Den kulturelle skolesekken er bygget på gjennomsnittshonoraret i forbindelse med Norsk Forfattersentrums formidling, og vurderes som av god kvalitet. Likevel er det usikkert hvor stor del av det samlede markedet som dekkes inn gjennom disse tallene, da en del store forfattere som forventes å ha inntekter fra formidling gjennom egne agenter og private oppdrag, ikke omfattes av statistikken. Det fremkommer gjennom årets kartlegging av fremføringsoppdrag på folkebibliotekene at det er snakk om forholdsvis små summer. Folkebibliotekene antas å ha flere fremføringsoppdrag hvor Norsk Forfattersentrum ikke benyttes til utbetaling av honorarer. Dette må det arbeides videre med i neste årsrapport.

Litteratur

- Andreassen, Trond (2012). Bok-Norge: en litteratur-sosiologisk oversikt, Universitetsforlaget
- Den norske Forleggerforening (2015). Bransjestatistikk 2014
- Den norske Forleggerforening (2014). Bransjestatistikk 2013
- Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen (2014).
Leserundersøkelsen 2014: Lesing, kjøp & handelskanaler
- Kopinor (2015). Årsberetning 2014
- Kopinor (2014). Årsberetning 2013
- Norsk Forfattersentrum (2015). Årsmelding 2014
- Norsk Forfattersentrum (2014). Årsmelding 2013
- PostNord (2014). E-handel i Norden 2014
- Virke (2015). Årsrapport 2014/2015: Virke eHandelsbarometer
- Virke (2014). Årsrapport 2013/2014: Virke eHandelsbarometer